

REZYUME. Ushbu maqolada konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish, “Kompetensiya” atamasini tahlil qilish, kompetensiyaga asoslangan o‘quv jarayoni tashkil etish, Oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak mutaxassising malakasini aniqlashda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish texnologiyasini qo‘llash yo‘llari asoslab berilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается формирование профессиональной компетентности студентов при подготовке кадров в сфере горного дела, анализ термина «Компетентность», организация образовательного процесса на основе компетентности, способы применения технологии развития. Обосновано профессиональная компетентность при определении квалификации будущего специалиста в высших учебных заведениях.

SUMMARY. In this article, the formation of professional competence of students in the training of personnel in the field of mining, the analysis of the term "Competence", the organization of an educational process based on competence, ways of applying the technology of development of professional competence in determining the qualifications of a future specialist in higher educational institutions justified.

O‘QUVCHILARNING IJTIMOIIY-MADANIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA BLOG TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH YO‘LLARI

B.B.Yusupov – o‘qituvchi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

Tayanch so‘zlar: adabiy ta’lim, ijtimoiy-madaniy kompetensiya, shaxs, ta’lim-tarbiya integratsiyasi, kompetentlik, blog texnologiyasi, turkiy xalqar adabiyoti, intellektual qobiliyat, texnologiya.

Ключевые слова: литературное образование, социокультурная компетентность, образовательная интеграция, компетентность, литература турецких народов, модернизация, интеллектуальная способность, технология.

Key words: literary education, socio-cultural competence, personality, educational integration, competence, blog technology, turkic folk literature, intellectual ability, technology.

Jamiyat rivojlanishining zamonaviy bosqichidagi o‘ziga xos xususiyat inson faoliyatining turli sohalarida, xususan, ijtimoiy sohalarida jadal rivojlanayotgan innovatsion o‘zgarishlardir. Jamiyat va davlat bugungi kunda insondan tez o‘zgarib borayotgan davrda ijtimoiylashuvni, harakatning universal usullarini egallashni talab qilmoqda. Bu, asosiy kompetensiyalarning tasnifidan qat’i nazar, ko‘pchilik olimlarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyaga hayotning turli sohalarida o‘zaro ta’sirga tayyorlik qobiliyati, ijtimoiy moslashuv va harakatchanlik birligi sifatida katta e’tibor berish sabablaridan biridir.

Respublikamiz ta’lim sohasidagi innovatsiyalar umumiy o‘rta ta’lim maktablarida shaxsning moslashish qobiliyatini rivojlantirish, uning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini ta’minlash usul va vositalarini topish dolzarbligini ko‘rsatmoqda. Ijtimoiy-madaniy kompetensiya – bu shaxsga ijtimoiy me’yorlar va qoidalarga yetarli darajada rioya qilish imkonini beradigan ko‘nikma yoki majburiyat nuqtayi nazaridan, avvalo, shaxs va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarni aks ettiradi. Ikkinchidan, bu shaxsning shaxslararo o‘zaro ta’sir qilish usullariga egaligi hamdir. Uchinchidan esa, u bir nechta komponentlarni o‘z ichiga oladi. To‘rtinchidan, o‘z maqsadi va butun jamiyat ehtiyojlari o‘rtasidagi munosabatni hisobga olishni ham nazarda tutadi.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiyaning tuzilishi va mazmuni qarorlar qabul qilishda mas’ul bo‘lish, umumiy qarorlar qabul qilishda ishtirok etish, maqsadlarni belgilash, natijalarni rejalashtirish, tahlil qilish va mulohaza yuritish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Shuningdek, o‘z faoliyatini nazorat qilish layoqati; maqsadlarga erishish bilan bog‘liq muammolarga e’tibor berish; qaror qabul qilish qobiliyati; boshqa odamlarning ehtiyojlarini eshitish, tushunish va hisobga olish qobiliyatini ham o‘z ichiga oladi. O‘z his-tuyg‘ularini nazorat qilish qobiliyati, boshqa odamni tushunishga e’tibor; hissiy sezgirlik, empatiya qobiliyati; odamlarning xatti-harakatlarini intuitiv bashorat qilish; nostandart va bahsli masalalar ustida ishlashga tayyorlik; maqsadga erishish uchun yangi va innovatsion g‘oyalardan foydalanishga tayyorlik; umumiy muvaffaqiyatga erishish; qo‘shma biznes uchun shaxsiy javobgarlik kabilar mazkur tarkibdan o‘rin oladi.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiya muayyan jamiyatdan tashqarida mavjud emas. Bu iqtisodiy va siyosiy hayotga, tarixiy va madaniy me’yorlarga, ijtimoiy munosabatlarni tashkil etishga uzviy bog‘liq. Ijtimoiy-madaniy kompetensiya nafaqat shaxsning ma’lum darajadagi ijtimoiylashuvi, balki madaniy va axborot resurslaridan

foydalangan holda muvaffaqiyatga erishish qobiliyatidir.

Psixologlar ijtimoiy-madaniy kompetensiyani quyidagi individual qobiliyatlarga ajratadilar:

- kommunikativ qobiliyat;
- ijtimoiy tadbirkorlik;
- umumiy huquqiy va iqtisodiy savodxonlik;
- jamiyatning yashirin xususiyatlarini tushunish qobiliyati;
- o‘zini o‘zi boshqarish qobiliyati (ijtimoiy ishonch);
- ijtimoiy rollar va shaxslararo munosabatlarni tushunish qobiliyati;
- uzoq muddatli hamkorlikni o‘rnatish qobiliyati;
- o‘z imijini boshqarish qobiliyati.

Ma’lumki, qozoq adabiyoti darslarining mazmuni, asosan, o‘quvchi uchun rasmiy xarakterga ega. U o‘z bilimlaridan foydalanish imkoniyatini ko‘rmaydi. Shu bois bugungi kunda Internet imkoniyatlariga murojaat qilinganda mazkur muammoni bartaraf etishga e’tibor berish zarur.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiya til, milliy madaniyat va xulq-atvor me’yorlari orqali namoyon bo‘ladi. Til va madaniy xususiyat mavzu mazmuni rejasini boyitishga yordam beradi. Madaniyat o‘zining turli yo‘nalishlarida shaxsning shakllanishiga xizmat qiladi. Turkiy xalqlar adabiyotini o‘rganish kognitiv, rivojlanish va tarbiyaviy jarayon bilan bog‘liq.

Turkiy xalqar adabiyoti jamiyatdagi til, madaniyatni o‘rganish vositasi sifatida o‘quvchilarning shaxsiyatini rivojlantirishda shartli deb qaraladi. O‘zbek, qozoq, turkman, qirg‘iz, qoraqalpoq adabiyotini madaniyatlararo muloqot vositasi sifatida egallash ijtimoiy-madaniy va sotsiologivistik bilimlarsiz mumkin emas.

O‘quv jarayonida madaniyatlararo ma’lumotlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv faolligi, kommunikativ qobiliyatlari rivojlantiradi, shuningdek, ijobiy motivatsiyani ta’minlaydi.

Tadqiqot jarayonida global madaniyatlararo muloqot kontekstida asosiy bo‘lgan ijtimoiy-madaniy kompetensiyaning tarkibiy qismlaridan biri innovatsion texnologiyalarga e’tibor qilindi. Aytish mumkinki, madaniyat va madaniyatlararo muloqot muammolariga ta’lim jarayonida global ta’lim maqsadlari sifatida taqdim etiladi. Biroq, bu masala jiddiy didaktik fikrlashni, ya’ni ijtimoiy-madaniy kompetensiyani shakllantirishda axborot texnologiyasidan foydalanishni taqozo etadi.

O‘quvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirish samaradorligini oshirishda biz Web 2.0 blog texnologiyasidan foydalanishni taklif qildik. “Weblog” yoki

“blog” birinchi marta 1997-yilda Jorn Barger tomonidan ishlatilgan. 2001-yildan beri keng qoʻllanilmoqda va bugungi kunda keng tarqalgan. Birinchi blog keng omma uchun ochiq xatchoʻplar izohli roʻyxati edi.

Blog texnologiyasi boshqa texnologiyalar bilan solishtirilganda juda koʻp afzalliklarga ega, chunki u barcha turdagi maʼlumotlarni birlashtiradi. Binobarin, blog boshqa rejaning vazifalarini amalga oshirish imkoniyatini beradi.

Oʻquvchilarining ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini samarali shakllantirish maqsadida oʻquv Internet-blog ishlab chiqildi. Bunda turkiy tillardagi mavjud bilimlarni yangisiga oʻtkazishni oʻrganildi, ijtimoiy-madaniy vaziyatlar va muammolar, qarama-qarshiliklarni koʻrish, shu bilan birga, tilning tabiiy shaklini idrok etish imkoniyatidan keng foydalanildi.

Umumiy oʻrta taʼlimning davlat taʼlim standarti kontekstida axborot texnologiyalaridan foydalanish maʼlum bir axborot, aloqa va taʼlim elementlari toʻplami shaklida ifodalanishi taʼkidlangan. Binobarin, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda bloglash texnologiyalari usuli zamonaviy taʼlim kontekstida qoʻyilgan asosiy maqsadlarga erishish vositalaridan biridir.

Blog texnologiyasi maktabning axborot-kommunikatsiya taʼlim muhitini oʻqituvchining oʻzi faoliyatiga joriy etish misollaridan biridir. P.V.Sisoyev taʼrifiga koʻra, blog texnologiyasi “Web 2.0 xizmatining texnologiyalaridan biri boʻlib, shaxsiy sahifa yoki blog yaratishdir. U kundalik yoki jurnal shaklida taqdim etilishi mumkin boʻlgan, ogʻzaki taqdimotlarni yozib olish va efirga uzatish, blogga tashrif buyuruvchilar haqida fikr bildirish imkoniyatini ochadi” [5:115].

Odatda, blog uni yaratgan shaxs tomonidan boshqariladi. Blogning imkoniyatlari juda keng: bu yerda har qanday multimedia materialini (video, audio yozuvlar, illyustratsiyalar) joylashtirish, elektron matnni yuklash, shuningdek, kerakli Internet vositalariga tashqi havolalardan foydalanish mumkin. Bloglar sharhlar uchun ochiq va shaxsiy profil mehmonlari sahifa egasining faoliyati va muvaffaqiyatlari haqida oʻz taassurotlarini qoldirish imkonini beradi.

Bloglar chiziqli tuzilishga muvofiq tashkil etiladi. Bu borada S.V.Titova taʼkidlaganidek, “Ular yaratish va tarmoqqa nashr qilish vaqti boʻyicha tuzilgan. Hozirgi bosqichda bloglar ularning eng ommabop ijtimoiy xizmatlardan biri hisoblanadi, chunki u saytga tashrif buyuruvchilarga bir-biri bilan bevosita virtual muloqot qilish, qiziqish guruhlarida birlashish va bir-biri bilan umumiy narsalarni topish imkonini beradi” [4].

Fikrimizcha, bloglash texnologiyasidan didaktik maqsadlarda samarali foydalanish mumkin. T.Yu.Paveleva blog texnologiyasining asosiy afzalliklarini yoritib, ularning quyidagi didaktik xususiyatlarini tavsiflaydi:

- blogning barcha ishtirokchilar tomonidan sharhlanishi va tashrif buyurishi uchun ochiqdigi;
- blog mazmuni va tuzilishiga bevosita oʻzgartirishlar kiritish imkoniyati;
- blog maydonidagi voqealar, nima boʻlayotgani haqida oʻz muallifining qarashlari, shaxsiy bahosini yoki fikrini ifodalash imkoniyati;
- blogni kerakli multimedia kontenti bilan toʻldirish imkoniyati: matn, illyustratsiya, video yoki audio yozuvlar orqali til malakasini oshirishga ijobiy taʼsir qilish [1:10].

P.V.Sisoyevning tadqiqotida blog texnologiyasidan foydalanishning oʻziga xosligi va samaradorligi ochib berilgan. Muallif tomonidan texnologiyaning quyidagi xususiyatlarini koʻrsatiladi [5:111-118]:

1. *Blogging texnologiyasi ommaviyligi.* Internet-resursning ochiqdigi tufayli blog foydalanuvchilari va mehmonlari dars davomida sinfda ham, darsdan tashqari ishlarda ham muloqotga, uy vazifasini bajarishda aloqa oʻrnatishlari va tizimga kirishlari mumkin. Blog orqali taqdim etilgan materialga qarab, leksik va grammatik

kompetensiyalarni, nutq faoliyatining barcha turlarini rivojlantirish, shuningdek, oʻquvchilarda kompyuter, ijtimoiy-madaniy va madaniyatlararo savodxonlikni shakllantirish mumkin.

2. *Blog texnologiyasining chiziqliligi.* Yuqorida taʼkidlanganidek, bloglash texnologiyasi chiziqli tuzilishga muvofiq tashkil etilgan. Yopilgan blog postiga oʻzgartirish kiritib boʻlmaydi. Shunga qaramay, oʻqituvchining sahifasida guruh topshirigʻini bajargandan soʻng, oʻquvchilar individual rivojlanish va oʻzgarishlar qilish uchun oʻz ustida ishlaydilar.

3. *Blog mazmunining muallifga boʻysunishi.* Hozirgi vaqtda pedagogikada individual yoʻnaltirilgan oʻqitish usullarini ishlab chiqish yuqori baholanadi. Oʻquvchilar oʻz fikrlarini bildirishlari, oʻz bloglarini shunga mos ravishda loyihalashlari mumkin. Ular didi va qiziqishlari doirasida sevimli mashgʻulotlarida resurslar yaratish va bir vaqtning oʻzida muloqot qilish imkoniga ega boʻladilar. Bu oʻquvchilar muloqot qilganda ijtimoiy-madaniy kompetensiyani shakllantirishni taʼminlaydi, turli tillarda va ona tilida soʻzlashuvchilarning bloglariga tashrif buyurish imkoniyati madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun asos boʻladi.

Blog texnologiyasining ushbu didaktik xususiyatlariga asoslanib, nutq faoliyatining yozish va oʻqish kabi turlarini, real vaqtda onlayn ulanish funksiyasini tashkil qilish, shuningdek, nutq koʻnikmalarini rivojlantirish mumkin boʻladi. Taʼkidlash joizki, turkiy xalqlar adabiyotini oʻqitishda keng qoʻllaniladigan Web 2.0 texnologiyalari ichida ilmiy metodik adabiyotlarda eng koʻp tavsiflangan va muhokama qilingani blog texnologiyasidir.

Blog xabarlar hajmdagi tarkib yoki tarkibga qarab farqlanadi. Blog postlar turlarining tasnifi quyidagilardan iborat:

1. *Matnli blog posti.* Matnli xabarlar, asosan, matnli maʼlumotlarga tayanadi. Matnlar, qoida tariqasida, uzunligi boʻyicha qisqaroq va interaktiv oʻzaro taʼsirga mos keladi. Ularni tanlash va buferga koʻchirish yoki oʻzgartirishlarsiz matn muharririga oʻtkazish mumkin. Bundan tashqari, matnli xabarda tashqi Internet resurslariga interaktiv havolalarni ham oʻz ichiga olishi mumkin. Shuningdek, matn shakllari uchun saytdagi qidiruv maydoni, taqvimni oʻz ichiga oladi. Unga koʻra blog yozuvlarining koʻrinishi, chastotasini kuzatish mumkin.

2. *Podkast.* Podkast – bu audio fayllar va multimedia resurslarini oʻz ichiga olgan xabar turi. Podkastlar, masalan, login va parol uchun interfaol maydonlarni, umumiy xususiyatlarga koʻra guruhlangan bir qator video va audio materiallarni, interaktiv pleyerlar va virtual aloqa uchun oynalarni, videolarni yuklab olish va oʻynashni oʻz ichiga oladi.

3. *Fotoxabar.* Rasmlar va fotosuratlar blogda mavjud boʻlgan eng keng tarqalgan manbalardan biridir. Fotosuratlarga qisqacha sharhlar va tavsiflar qoʻshiladi va ular tarmoqqa yuklangan sana boʻyicha guruhlangan boʻladi.

4. *Video xabar.* Videolar ham koʻpincha blog tuzilishida ishlatiladi. Qoidaga koʻra, video xabarlar 1 dan 4–5 gacha video yozuvlarni taqdim etishi mumkin, shuningdek, yozma koʻrsatmalar talab qilinadi. Video xabarlar koʻrish uchun yozma topshiriqlar bilan birga tinglash koʻnikmalarini samarali rivojlantiradi.

5. *Multimedia xabari.* Multimedia xabari maʼlum bir xabarlar majmuasidir. Qoida tariqasida, ular topshiriqlarni bajarish uchun oʻqilishi kerak boʻlgan matn, rasmlar va videolarni oʻz ichiga olishi mumkin. Multimedia xabarlaridan sinov uchun keng qamrovli trening sifatida foydalanish mumkin. Bloglash texnologiyasi ijtimoiy tarmoqning xususiyatlarini oʻzida mujassamlashtiradi, chunki u shaxsiy profilarni yaratish va turli manbalar orqali virtual muloqot qilish imkonini beradi.

Shuningdek, resursga kerakli o'quv materiallari va dasturlarini joylashtirish orqali pedagogik ssenariy vositalarini kiritish imkonini beradi. Bundan tashqari, blog yuritish texnologiyasi ham o'quvchilar uchun ochiq bo'lib qolmoqda. Masofaviy kirish sharoitida va ular saytga kirib, materiallar bilan nafaqat darsning o'zi, balki kechqurun uy vazifasini bajarish uchun ham tanishishlari mumkin.

Bloglash texnologiyalari, asosan nafaqat nutq qobiliyatlariga ta'sir qilishga qaramay: o'qish va yozish, ayniqsa konferensiya shaklida onlayn xabarlar imkoniyatini tashkil qilishda so'zlash ko'nikmalariga juda oson moslashtirilishi mumkin.

Tadqiqotchilar sinfda nutq so'zlash uchun uchta turdagi bloglardan foydalanishni taklif qilishadi. Bular quyidagilar:

a) e'lonlar, uy vazifalari, darsga qo'shimchalar joylashtirilgan ajoyib veb-sahifa, o'quvchilarning lingvistik va madaniy bilimlarini kengaytiruvchi parchalar;

b) taraqqiyotni bevosita taqdim etish uchun qo'shma virtual aloqa zonasi;

d) individual topshiriqlarni bajarish va o'z sahifasini chet tilida tashkil qilish uchun shaxsiy blog [2:36].

Ko'rinadiki, har xil turdagi bloglar, avvalo, muloqot komponentiga e'tibor qaratib, o'quvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetensiyani rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu o'rinda metodist N.Yusufjonova qayd etganidek, "Internetning ommalashishi, axborot hajmining ortishi inson miyasining voqea-hodisalarni yuzaki, xatolik bilan qabul qilishi, tahlil qilmay o'zlashtirishiga olib kelgani, "kliplashgan ong" belgilarini yanada yuzaga chiqargani bois internetning bilimlarni yuzaki o'zlashtirilishiga sabab bo'lishini ham unutmashlik lozim" [3:129].

Blog turlariga muvofiq nutq ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. *O'qituvchi blogi.* Ushbu turdagi blog o'qituvchining shaxsiy maydoni bo'lib, u profilga tashrif buyuruvchi o'quvchilar uchun didaktik materiallar ishlab chiqishi va taklif qilishi mumkin. Bunga o'quv rejasi, joriy uy vazifalari, qo'shimcha ta'lim ma'lumotlari, o'qituvchi topshiriqni bajarish uchun tavsiya qiladigan manbalar va o'quv ko'nikmalarini mashq qilish uchun zarur resurslarga havolalar kirishi mumkin. Bundan tashqari, blog orqali o'qituvchi bilan darhol ulanishni o'rnatish uchun bu yerda Skype qo'ng'iroq tugmasi ham joylashtirilishi mumkin. Har qanday qiyinchiliklar yuzaga kelsa yoki materialni aniqlashtirish uchun o'quvchilar o'qituvchi bilan videokonferensiya o'rnatishlari va faqat chet tili orqali muloqot qilishlari mumkin. Bunda bir vaqtning o'zida o'zlarining til kompetensiyasini yaxshilash, shuningdek, kerakli materialni o'rganish imkoniyati kengayadi. Videokonferensiya 7-sinfda Sirojiddin Sayyid ijodini o'rganish misolida shoirning o'zini taklif qilish asosida ham uyushtirish mumkin. Bunda oldindan uchrashuv kuni, maqsadi, vazifalari, kutiladigan natijalar belgilanadi.

Adabiyotlar

1. Павельева Т.Ю. Методика развития умений письменной речи средствами социального сервиса блогов: автореф. дисс. ... канд. пед. наук. – Красноярск: 2013. – С. 10.
2. Храмов П.Б., Брик С.А., Русак А.М., Суринов А.И. Основы web-технологий: курс лекций. – Москва: Интернет-Университет Информационных Технологий, 2013. – С. 36.
3. Yusufjonova N.N. Turkiy xalq eposlarini qiyosiy-tipologik yondashuv asosida o'qitish texnologiyasi. Ped. fan. bo'y. fals. dok. (PhD) ... diss. – Toshkent: 2022. 129-6.
4. Титова С.В. Как обогородить учебный процесс: сервисы Web 2.0 в преподавании иностранных языков [Электронный ресурс]. URL: <http://www.ug.ru/archive/25763> (дата обращения: 02.06.2017).
5. Сысоев П.В. Блог-технология в обучении иностранному языку. // Язык и культура. 2013. № 4. – С. 115–127.

REZYUME. Maqolada adabiy ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirishda blog texnologiyalaridan foydalanish yo'llariga doir metodik muammo xususida so'z yuritiladi.

РЕЗЮМЕ. В статье представлена методическая проблема способов использования блог-технологий в формировании социокультурной компетентности студентов в процессе литературного образования.

SUMMARY. The article represents the methodical problem of ways to use blog technologies in the formation of socio-cultural competence of students in the process of literary education.

Masalan, shoir ijodiga ta'sir qilgan omillar, bugungi yoshlarning intilishlari, o'zbek she'riyatining bugungi kundagi yutuqlari haqida savollar berish mumkin. O'quv dasturidagi "Vatan desam", "Bu – bizning uyimiz" she'rlari yozilishiga sabab bo'lgan omillar haqida qiziqishlarini bildirishlari mumkin.

2. *O'quvchilarning shaxsiy bloglari.* O'quvchilarning shaxsiy bloglarini yaratish va yuritish til ko'nikmalarini rivojlantirishning yana bir samarali usulidir.

O'z blogining bir qismi sifatida o'quvchilar o'zlari yaratgan videolarni yuklashlari, uy vazifasini bajarish, hayotiy faoliyatining xususiyatlarini ochib beradigan matnlar tuzish va joylashtirishi mumkin. Interaktiv veb-konferensiya tugmalaridan foydalanib, o'quvchilar guruh topshiriqlarini bajarish uchun onlayn ulanishlari mumkin. Bunga misol tariqasida 9-sinfda Alisher Navoiyning "Xamsa" asaridan berilgan "Saddi Iskandariy" dostonini o'rganish yuzasidan bloglar tashkil etishni ko'rsatish mumkin. O'quvchilarga asar sujetidagi butun insoniyat uchun ahamiyatga ega bo'lgan g'oya bo'yicha internet muhokama o'tkaziladi. Asardagi sad (devor), ya'juj-ma'juj, it kattaligidagi chumolisimon hayvonlar obrazlariga singdirilgan ma'no ustida ishlash orqali ulardagi ramziylik mohiyati ochiladi.

3. *O'quv guruhi blogi.* O'quv guruhi blogi – bu bir sinf o'quvchilarini birlashtirgan jamoa bo'lib, o'qituvchi guruh muhokamalarini tashkil qilishi, ta'limning bajarilishini nazorat qilishi, loyihalar, o'quvchilarning o'zlari ishtirokida videokonferensiyalar tashkil etish va o'tkazishi mumkin. O'quv guruhi blogi badiiy asar tahliliga doir umumlashtiruvchi darslar misolida tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Jumladan, adabiy asarda ilgari surilgan g'oyalarni o'zlashtirish, bu haqda shaxsiy qarashlarini ifodalash bo'yicha bloglar samaralidir. Bunda bir qancha maktablarning o'quvchilari jamoasi hamkorligiga tayaniladi.

Umuman olganda, blog texnologiyalaridan foydalangan holda o'quvchilarda har xil turdagi bloglar, ayniqsa, o'qituvchi blogi, o'quvchilarning shaxsiy blogini yaratish va faoliyat yuritish orqali o'quv guruhini tashkil etish mumkinligi aniqlandi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, ilmiy tadqiqot ishimiz doirasida umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'quvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirishda, avvalo, muloqot madaniyatining quyidagi qirralari shakllantirilishi zaruratini aniqladik:

- o'quvchilar va pedagoglar o'rtasidagi o'zaro muomala madaniyati;
- o'quvchilar o'rtasidagi muomala madaniyati;
- ijtimoiy foydali mehnat jarayonidagi munosabatlar;
- mashg'ulotlar jarayonidagi munosabatlar;
- o'quvchilarning muomala madaniyati;
- o'quvchilarning axborot texnologiyalari bilan muloqot madaniyati.